

สุขศรี ปิยภานนท์

ของภาคอีสาน - จวบจนปัจจุบันสมาคมพัฒนาฯ ได้ลดบทบาทการดำเนินงานพัฒนาลง อันเนื่องมาจากองค์กรการกุศลต่างประเทศที่ให้ทุนสนับสนุนในการดำเนินงานได้ลดความช่วยเหลือไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีความยากลำบากมากกว่าประเทศไทย

ผลผลิตแห่งงานพัฒนาของ สมาคมพัฒนาชนบทอีสาน ยังคงดำเนินกิจกรรมสืบทอดเจตนารมณ์ แต่ได้ปรับองค์กรและ

กิจกรรมให้ดำรงอยู่ตามสภาพที่แท้จริงอันปราศจากทุนสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศ วิถีใหม่ขององค์กร บนพื้นฐานแห่งการพึ่งพาตนเองโดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยใช้หลักการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด หนึ่งในกิจกรรมนั้นคือ งานอาชีพเสริมของกลุ่มสตรีในชนบท

● งานทอผ้า : จุดเริ่มต้นธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง

ในปี พ.ศ. 2536 เจ้าหน้าที่สมาคม คือนางสุขศรี ปิยภานนท์ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบและพัฒนางานอาชีพเสริมของกลุ่มสตรีในเครือข่ายงานของสมาคม เพื่อเตรียมการบนวิถีแห่งการพึ่งตนเองในอนาคตอันใกล้ที่ทุนสนับสนุนจะถอนความช่วยเหลือออกไปจากประเทศไทยดังกล่าว

สืบสาน ถือกำเนิดในเดือนมิถุนายน 2537 โดยใช้กระบวนการศึกษาการทำธุรกิจชุมชนด้วยการจัดทำ โครงการส่งเสริมเครือข่ายหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นตัวนำร่องควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติจริง

สืบสาน เริ่มต้นทำธุรกิจชุมชนด้วยการระดมทุนจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านทอผ้าในหมู่บ้านเครือข่าย จำนวน 54 หมู่บ้าน โดยมีกลุ่มแม่บ้านทอผ้าภูกระแต อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น เป็นแกนนำในการดำเนินงานรวมปัจจุบัน "สืบสาน" มีสมาชิกเครือข่ายในหมู่บ้านต่าง ๆ กว่า 200 ชีวิต เป็นการผลิตสินค้าชิ้นส่วนแห่งชีวิตและงานร่วมกัน

สืบสาน เริ่มต้นการทำธุรกิจชุมชนโดยการทำงานทอผ้ามาเป็นกิจกรรมหลัก ด้วยเพราะงานทอผ้าเป็นกิจกรรมที่กลุ่มสตรีในชนบทอีสานมีทักษะมากที่สุด กล่าวคือ

งานทอผ้าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นคุณสมบัติแห่งความเป็นหญิงอีสาน การหยิบยกงานทอผ้ามาเป็นงานอาชีพเสริมรายได้ มีใช้เป็นเพียงการให้ผู้หญิงนั่งทอผ้าแล้วนำผลผลิตไปขาย ได้เงินตรามาจับจ่ายใช้สอยแต่เพียงนั้น หากแต่การทอผ้าในความหมายของ "สืบสาน" เป็นกระบวนการ

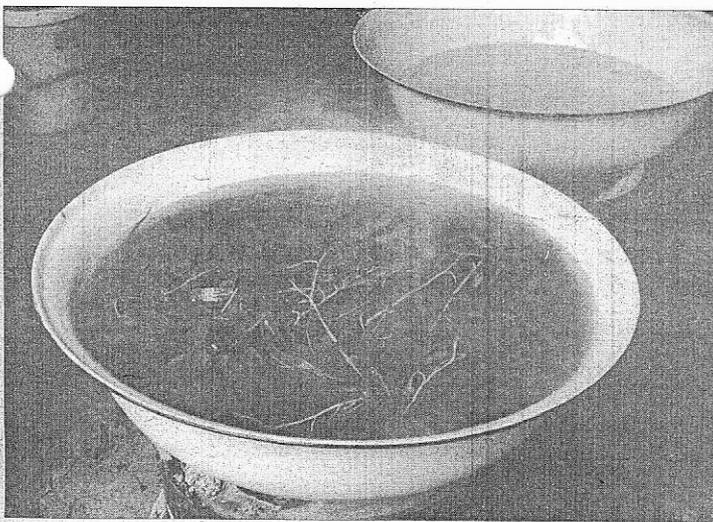
เครือข่ายหัตถกรรมพื้นบ้าน "สืบสาน" สานฝันการดำรงชีพ ด้วยวิถีดั้งเดิม ท่ามกลางเศรษฐกิจ ยุค IMF

๖๖ สงแดดอันจัดจ้าแห่งดวงอาทิตย์กับท้องนารากร่างพื้นดินแดกระแหง โคกระเบื้อง ยืนทักลมร้อนและเล็มหญ้าแห้งอยู่ปลายทุ่ง ร้อนแล้งเจียบเหงา เป็นภาพที่เห็นอยู่เจเนตาของหมู่บ้านชนบทอีสานยามฤดูแล้งมาเยือน

เป็นเวลากว่า 10 ปี ที่กลุ่มนักพัฒนาชนบทอีสาน ในนาม สมาคมพัฒนาชนบทอีสาน (NERDA) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน หรือที่เรียกกันติดปากว่า NGOs จากวันที่เริ่มปฏิบัติงานอยู่ใน 3 หมู่บ้านของ อ.แวงน้อย และ 2 หมู่บ้านของ อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น และต่อมาได้ขยายพื้นที่ดำเนินงานไปสู่เครือข่ายกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านเครือข่ายงาน 6 จังหวัด

คณะกรรมการชาวบ้าน "กลุ่มสืบสาน" เขต ต.ก้านเหลือง อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น

วัสดุพื้นบ้าน

คนรุ่นใหม่จากชนบท กำลังสำคัญแห่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ "สืบสาน"

สุขศรี ปิยภานนท์. "เครือข่ายหัตถกรรมพื้นบ้านสืบสานสานฝันการดำรงชีพ ด้วยวิถีดั้งเดิมท่ามกลางเศรษฐกิจยุค IMF". เทคโนโลยีชาวบ้าน.

สิ่งแวดล้อมสังคมที่เริ่มต้นในระดับชุมชน ด้วยสองมือและแรงงานของผู้หญิงเล็ก ๆ ในชุมชน

เพราะงานทอผ้าที่ให้ผู้หญิงอีสาน ได้มีงานทำและดำรงชีพอยู่กับครอบครัว อยู่กับหมู่บ้านสืบทอดขนบประเพณีที่ดีงาม เป็นงานที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้กระทำการกิจที่สำคัญต่อชีวิตและสังคม ที่จะยกตัวอย่างมาพอสังเขป ดังนี้คือ

-ได้เลี้ยงดูอบรมให้การศึกษาและความอบอุ่นแก่ลูกเล็ก ๆ ในความหมายของความ เป็นแม่ ที่ว่าคือ ครอบครัวยุคใหม่ เป็นภักโภา อันดับแรกที่จะสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพแก่สังคมอนาคต

-ได้ทำการเกษตรผลิตอาหารและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพได้ด้วยตนเอง สืบทอดภูมิปัญญาแห่งสังคมเกษตรกรรมดั้งเดิม เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ผลิตเครื่องใช้เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ เป็นกระบวนการผลิตที่ใช้หลักแห่งการพึ่งตนเอง การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

-ใช้เวลาว่างและความสามารถแห่งตนสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว เพื่อนำไปใช้ในสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาของบุตรหลานที่จะได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเป็นต้น

● แนวความคิดในการผลิต

ผลิตภัณฑ์ สืบสาน

แนวความคิดในการผลิต ผลิตภัณฑ์ "สืบสาน" เป็นความเชื่อมโยงใน 3 ส่วน คือ "มนุษย์+วัฒนธรรม+สิ่งแวดล้อม"

มนุษย์ เป็นการสร้างระบบการค้าที่มีความเอื้ออาทรต่อกันระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

วนของผู้ผลิตเน้นการผลิตสินค้าที่คำนึงถึงความปลอดภัยและยุติธรรมต่อผู้บริโภคทั้งในเรื่องของราคาและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เป็นการนำภูมิปัญญาที่ตนและท้องถิ่นมีมาสืบทอด และพัฒนาให้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยอย่างยั่งยืน

-ในส่วนของผู้บริโภค นอกจากได้สินค้าที่มีคุณภาพสมราคาแล้ว เม็ดเงินที่ใช้จ่ายยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อีกทั้งเป็นการกำลังสำคัญในการฟื้นฟูรักษาสืบสานอีกด้วย

วัฒนธรรม เป็นการสืบทอดและรักษาภูมิ

ปัญญาดั้งเดิมมิให้สูญหาย อีกทั้งเป็นการสร้างพัฒนาการแห่งภูมิปัญญา โดยนำมาประยุกต์ปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันโดยไม่ละทิ้งคุณค่าของภูมิปัญญาดั้งเดิม กล่าวคือ ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ "สืบสาน" จะใช้แนวความคิด

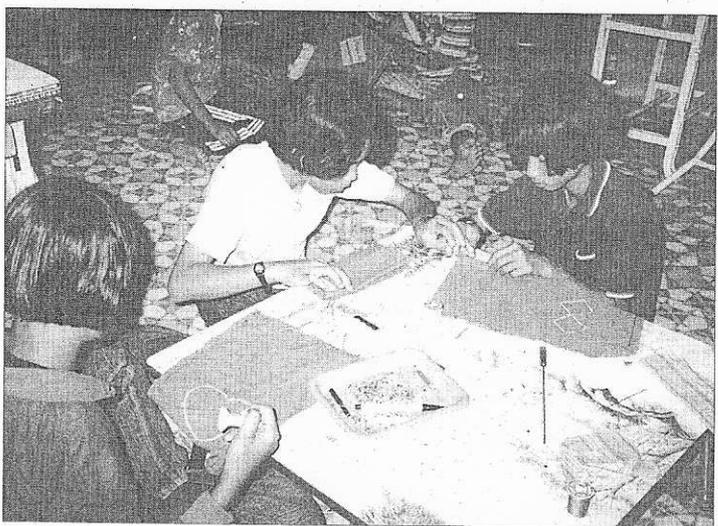
"เทคนิคเก่า+รูปแบบใหม่" เพื่อให้งานหัตถกรรมพื้นบ้านได้ปรับบทบาทไปสู่การรับใช้สังคมได้จริงในวิถีใหม่ของผู้คนในสังคมที่แตกต่างกัน เป็นความพยายามที่จะถ่ายทอดและสร้างสรรค์งานให้สังคมภายนอกได้รับรู้และประจักษ์ในภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของงานหัตถกรรมพื้นบ้านไทย

สิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ สืบสาน เน้นกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตลอดจนสร้างภูมิปัญญาใหม่ในการนำวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติมาสร้างเป็นชิ้นงานเน้นการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด ยกตัวอย่าง เช่น การทอผ้าฝ้ายอ้อมสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากวัสดุทางธรรมชาติ เป็นต้น บนวิถีแห่งการผลิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

● การย้อมสีธรรมชาติ

มีทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน คือ การแยกไซมัน, การตุ๋นสี, การตีสี, การย้อมสีธรรมชาติ
ขั้นตอนที่ 1 การแยกไซมัน
อัตราส่วน ผงซักฟอก 2 ช้อนโต๊ะ, น้ำพอท่วมฝ้าย หรือไหม ฝ้ายหรือไหม 2 ปอย (5-6 ไร่)

ผลกำไรจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์นำไปใช้ในการจัดทำกิจกรรมฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือให้แก่เด็ก-เยาวชน ในชนบทอีสาน

การ์ดอวยพรจากเศษผ้า ชุด "วิถีชีวิตเด็กอีสาน" และชุด "วิถีชนบท" งานฝีมือของเยาวชน รายได้เสริมเพื่อการศึกษาของเด็กชนบท

การปฏิบัติ
1. นำฝ้ายที่แช่น้ำเย็นพอเปียก ปิดหมาด ๆ เอาผ้าเป็นเส้นใหม่ไม่ต้องแช่น้ำ
2. นำกะละมังเคลือบใส่น้ำละลายผงซักฟอกนำตั้งไฟให้น้ำร้อนจัด
3. นำฝ้าย หรือไหม ตาม ข้อ 1 ใส่ลงในกะละมังน้ำผงซักฟอก ต้มนาน 20-30 นาที
4. เมื่อต้มฝ้าย หรือไหม ตามเวลาที่กำหนดแล้ว นำเส้นใยขึ้นจากกะละมังไปล้างน้ำเย็น 2 ครั้ง เอาผึ่งลมพักไว้
ขั้นตอนที่ 2 การตุ๋นสี
อัตราส่วน ไปไม้ที่ใช้เป็นสารตุ๋นสี เช่น ยูคาลิปตัส, ใบกระถิน, ใบมะขาม ฯลฯ 500 กรัม น้ำสะอาด 1 ถัง ฝ้ายหรือไหม 2 ปอย (5-6 ไร่)

การปฏิบัติ
1. นำน้ำใส่กะละมังเคลือบ ตั้งไฟอร้อน ใส่ใบไม้ที่เตรียมไว้ต้มจนใบไม่สุก
2. สังเกตว่าสีน้ำจะเปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อนหรือเหลืองอ่อน ตักใบไม้ออกจากกะละมังจนหมด
3. นำเส้นใยที่พักไว้ในขั้นตอนที่ 1 ใส่ลงในน้ำต้ม นาน 20-30 นาที หมั่นพลิกฝ้ายกลับไปกลับและกดเส้นใยไม่ให้ลอยเหนือน้ำ
4. เมื่อต้มครบกำหนดเวลา นำเส้นใยขึ้นจากน้ำ ผึ่งลมพักไว้
ขั้นตอนที่ 3 การตีสี
อัตราส่วน สียายอน (จุดสี) หรือ สารส้ม อย่างใดอย่างหนึ่ง 2 มิลลิกรัม น้ำสะอาด

การปฏิบัติ
1. นำน้ำใส่สียายอน หรือสารส้ม ตั้งไฟต้มจนเดือด
2. นำเส้นใยที่พักไว้ในขั้นตอนที่ 2 ใส่ลงในน้ำตาม ข้อ 1 ต้มนาน 15 นาที
3. เมื่อครบกำหนดเวลาเอาเส้นใยขึ้นจากน้ำขึ้นผึ่งลมพักไว้
ขั้นตอนที่ 4 การย้อมสีธรรมชาติ
อัตราส่วน เปลือกไม้แห้ง 2 กิโลกรัม หรือ เปลือกไม้ดิบ 3-4 กิโลกรัม ปูนเคี้ยวหมาก 2 ช้อนโต๊ะ

การปฏิบัติ
1. นำน้ำใส่กะละมัง ใส่เปลือกไม้ ใส่ปูนเคี้ยวหมาก ต้มนาน 4 ชั่วโมง
2. เมื่อน้ำสีมีสีเข้มตามที่ต้องการแล้ว ตักเปลือกไม้ออกเหลือแต่น้ำสี
3. นำเส้นใยที่พักจากขั้นตอนที่ 3 ใส่ในน้ำสีที่กำลังเดือดต้มต่อไปนาน 2 ชั่วโมง

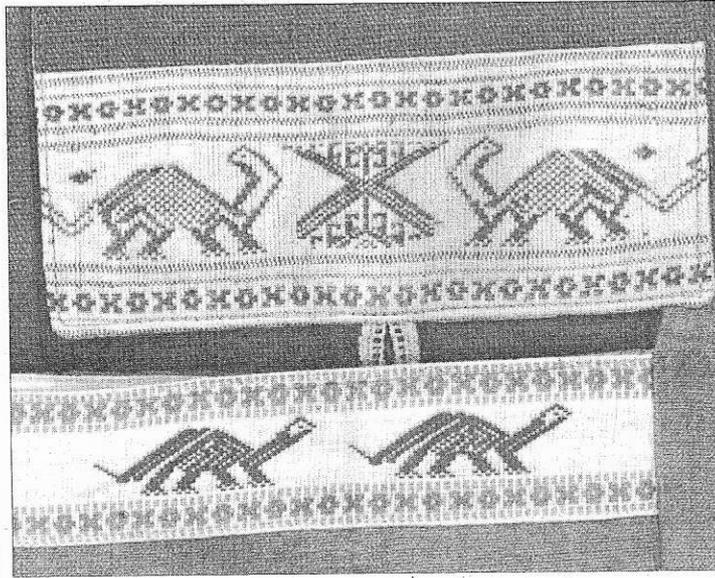
Handwritten numbers: 482, 202, 210

4. เมื่อครบกำหนดแล้วนำเส้นใยขึ้นจากน้ำร้อนฝั่งลมให้เย็น จากนั้นนำไปล้างน้ำเย็นหลาย ๆ ครั้ง จนน้ำล้างใส จากนั้นนำเส้นใยไปฝั่งลม นำสู่การทอต่อไป

● ปัจจุบันและอนาคต สืบสาน

เป็นเวลาเกือบ 5 ปี แล้ว ที่คณะทำงานแห่งสืบสาน ได้ต่อสู้ฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากจุดเริ่มต้นของคนที่ทอผ้าที่มีรายได้เฉลี่ย 500-1,000 บาท ต่อคน ต่อเดือน ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มมีรายได้เฉลี่ย 2,000-3,000 บาท ต่อคน ต่อเดือน เป็นรายได้ประจำที่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ แม้จะเป็นตัวเลขที่ไม่มากนักหากคิดในเชิงเศรษฐกิจ แต่กลุ่มสมาชิกก็ยังมีมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันต่อไปอย่างเหนียวแน่น เพราะคุณค่าอื่น ๆ ที่มีค่ามากกว่าที่จะใช้เงินเป็นตัววัดคือ

1. ครอบครัวมีความรักความอบอุ่นกลับคืนมา พ่อ แม่ ลูกได้อยู่ร่วมกัน มีงานทำในท้องถิ่น ไม่ต้องอพยพแรงงาน
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะได้ทำในงานที่ตนรักและมีความเชี่ยวชาญในงานที่

ชิตรูปไดโนเสาร์ รูปแบบเก่า+ใหม่

คนทำ

3. มีรายได้เพียงพอสำหรับครอบครัวที่จะส่งลูกหลานให้มีโอกาสได้เล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น
4. ปลอดภัยการชนพื้นดินและสร้างชีวิตใหม่บนวิถีของสังคมเกษตรกรรมดั้งเดิม

กิจกรรมทุกอย่างกระทำบนพื้นฐานแห่งการพึ่งตนเองและดำรงชีพตามแนวพระราชดำริแห่งเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ด้วยตระหนักและเชื่อมั่นว่าในสภาวการณ์ของปัญหาต่าง ๆ จากภายนอกที่เริ่มเข้ามามีผลกระทบต่อ ชุมชน หมู่บ้าน ครอบครัวไทยจะ

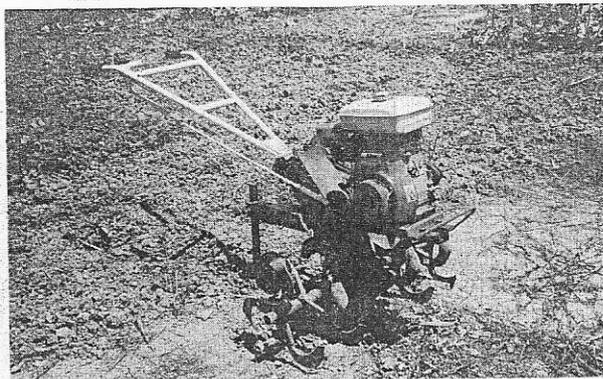
ยังดำรงอยู่ได้และได้รับผลกระทบที่น้อยที่สุด หากเราจะมีผู้หญิงเป็นศูนย์กลางแห่งความรักที่จะคอยดูแลและเลี้ยงอาหารแก่คนรอบข้าง ตราบเท่าที่เรายังให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนต่อทุกงานที่ผู้หญิงได้ลงมือกระทำด้วยความตั้งใจและเชื่อมั่นบนวิถีทางที่เลือกแล้วว่า ถูกต้องเหมาะสมทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ

สนใจในผลิตภัณฑ์ กรุณาติดต่อกลับมา
ยัง นางสุษศรี ปิยากานนท์ หรือ นางสาวจัญจา ทองสุก ร้านสืบสาน สำนักประสานงาน : สมาคมพัฒนาชนบทอีสาน เลขที่ 227/71 หมู่บ้านมิตรสัมพันธ์ทุ่งเศรษฐี อ.ประชาสามัคคี อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000 โทร. (043) 337-103, 241-788 โทรสาร (043) 241-788

สืบ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม
สาน สานต่ออุดมการณ์
บนแผ่นดินอีสาน...

แรตน้อย ไทยทำ-ไทยใช้

รถพรวนดิน รุ่น S - 3
- ทำสวน - ตายหญ้า
- ปุ๋ยพืชสด - ยกร่อง

เหมาะสำหรับใช้ในไร่ ในสวนทั่วไป ประหยัดแรงงาน สามารถทำงานได้ชั่วโมงละ 1 ไร่ ใช้เครื่องยนต์ 5 - 8 แรงม้า ถ้าท่านมีเครื่องยนต์อยู่แล้ว สามารถซื้อเฉพาะตัวรถอย่างเดียวก็ได้

ต้องการตัวแทนจำหน่ายทุกจังหวัดทั่วประเทศ

สนใจติดต่อได้ที่ ร้านสรรควิทย์ 613 อ.ศรีประจันต์ อ.สุพรรณบุรี 72140 โทร. (035) 581-074
ภาคเหนือ ติดต่อ หจก. อภินันท์ อ.พาน อ.เชียงราย โทร. (053) 721-304, 721-643
ภาคอีสาน ติดต่อ ร้านสวนเกษตรเกษียร อ.ชุมแพ อ.ขอนแก่น โทร. (043) 311-167
ภาคใต้ ติดต่อ บริษัท สรรพวิทย์ อ.หาดใหญ่ อ.สงขลา โทร. (074) 620539, 620362

Handwritten notes at the bottom left corner.